

FOTO INEKE KRUIT/PURE PICTURES/NUNC ARCHITECTEN

Fietsenstalling **De Droogschuur** van Nunc Architecten.

Piranesi bouwt een fietsenstalling

ARCHITECTUUR In Zaandam bouwde Nunc Architecten een fietsenstalling en andere voorzieningen bij het spoor. Ze brengen zo Las Vegas en Florence naar de Zaanstreek.

Door onze redacteur **Bernard Hulsman**

A *bicycle shed is a building, Lincoln Cathedral is a piece of architecture*, zo luidt de beroemde definitie van architectuurhistoricus Nikolaus Pevsner (1902-1983). Misschien wilden Nunc Architecten met hun ontwerp voor De Droogschuur, de nieuwe fietsenstalling bij het station van Zaandam, Pevsners bewering falsificeren. Want vooral het interieur van de stalling voor 1.350 fietsen zou ook Pevsner ongetwijfeld hebben erkend als *'a piece of architecture'*.

Binnen in de drie rechthoekige bouwdelen van de stalling die in een driehoek staan opgesteld, spiraalt een hellingbaan, die op- en afrit en stalling tegelijkertijd is, langs de wanden omhoog. De hellingbaan verbindt de entree op het maaiveld aan de westkant van het spoor met een acht meter hoger gelegen tweede ingang op de spoorwegtraverse. Een bescheiden woud van lange, ijle, witte kolommen steunt de schuine daken, die in het midden van het gebouw een driehoekig gat open laten. Door de ruimte zweven drie trappen, die, net als het hekwerk van de hellingbanen, knaloranje zijn geschilderd. De licht delirische constructie van trappen en helling-

banen doet denken aan de achttiende-eeuwse *Carceri*-prenten van Piranesi, die blijkens onder meer het bijna voltooide, door MVRDV ontworpen depot van Museum Boijmans Van Beuningen in Rotterdam nog altijd in de hoofden van veel architecten rondspoken.

De Piranesische fietsenstalling vormt één geheel met de ook door Nunc Architecten ontworpen overkapping van het stationsplein en zes gebouwtjes voor winkels en horeca op de spoorwegtraverse die nu, als een Zaanse versie van de bebouwde Florentijnse Ponte Vecchio, de westkant van Zaandam verbindt met het centrum. Dit veranderde de afgelopen vijftien jaar naar een stedenbouwkundig ontwerp van Sjoerd Soeters van een stedelijk woestijn langs een drukke provinciale weg - „Grozny na een Russisch bombardement”, volgens Soeters - in een levendige binnenstad die over de weg heen is gebouwd en aansluit op de weer uitgegraven Gedempte Gracht, van oudsher de winkelstraat van Zaandam.

Las Vegas

Architecten die een bijdrage leverden aan de metamorfose van Zaandam mochten van ontwerper-supervisor Soeters kiezen uit twee smaken. Hun ontwerpen voor

woontorens, een bioscoop, hotels en andere gebouwen moesten aansluiten op de oude, houten, veelal groene Zaanse-Schanshuizen of op de fabrieken in de Zaanstreek, een van de eerste industriegebieden ter wereld.

De meest in het oog springende nieuwe gebouwen zijn niet alleen typisch Zaanse, maar lijken ook afkomstig uit het Las Vegas van omstreeks 1970, dat de Amerikaanse architecten Robert Venturi (1925-2018) en Denise Scott-Brown (1931) ontwerpers ten voorbeeld stelden in hun evangelie van het postmodernisme *Learning from Las Vegas* uit 1972. Zo bestaat het door Soeters zelf ontworpen nieuwe gemeentehuis van Zaanstad uit vijf kolossale *decorated sheds*, zoals Venturi en Scott-Brown de simpele casinodozen met rijkelijk versierde voorgevels doopten in hun analyse van de gebouwen langs de Strip in Las Vegas. Soeters heeft de gevels van de stadhuisschuren voorzien van talrijke verwijzingen naar moderne architectuur, variërend van de glazen piramide van het Louvre in Parijs van I.M. Pei tot het Vanna Venturi House in Philadelphia van Robert Venturi. Het door WAM architecten ontworpen Inntel Hotel, dat zijn met gevels van op elkaar gestapelde groene - en één door Monet vereeuwigde lichtblauwe

- Zaanse huisjes het beeldmerk van Zaandam is geworden, is al eens gekscherend een *decorated duck* genoemd, een versmelting van een *decorated shed* en een *duck*. De eind is het tweede type *road side architecture* uit *Learning from Las Vegas*, genoemd naar een in eendengerechten gespecialiseerd wegrestaurant in de vorm van een enorme eend in New York.

Voor het ensemble van fietsenstalling, winkels en stationspleindak op de Zaanse Ponte Vecchio namen Nunc Architecten een schilderij van Herman Heijenbroek (1871-1948) van de gesloopte stoomzagerij De Veldlust als uitgangspunt. Net als de houtzagerij, die tot ver in de twintigste eeuw bij het Zaanse station stond, bestaat de overbouw van de sporen nu uit een aaneenschakeling van grote en kleinere schuurachtige gebouwen met zadeldaken van rode pannen. Voor de fietsenstalling was de traditionele Zaanse droogschuur, met de karakteristieke halfopen gevels van zwarte latten, de bron van inspiratie.

Zo heeft Nunc Architecten nu, na het Inntel Hotel, een tweede Zaanse toevoeging aan de Las Vegas-typologie geleverd: de fietsenstalling is niet alleen een *undecorated shed* maar als (fietsen)schuur in de vorm van een (droog)schuur ook een onvervalste *duck*.

Architectuur

Gebouw: Fietsenstalling de Droogschuur, Zaandam. Ontwero: NUNC architecten, 2015. Oplevering: 2020

